

KONKURENTSIAMET

Ärakiri
Ärisaladused välja jäetud

OTSUS

Tallinn

03.06.2016 nr 5.1-5/16-021

AS Tallink Grupp poolt pakutud kohustuse siduvaks muutmine ja menetluse lõpetamine

1. Järelevalvemenetluse alustamine

Boarding Pass OÜ esitas 07.02.2014 Konkurentsiametile avalduse, milles palus kontrollida AS-i Tallink Grupp tegevuse vastavust konkurentsiseadusele. Avalduse kohaselt lõpetas AS Tallink Grupp põhjendamatult 2013. aasta juunis avaldajaga Public API Torpedo ühenduse ning ei pikendanud 2014. aastaks agendilepingut, mille alusel müüs Boarding Pass OÜ oma veebilehel www.laevareis.ee edasi AS-i Tallink Grupp poolt opereeritavate liinide laevapileteid. Avaldaja väitel keeldus AS Tallink Grupp lepingu pikendamisest ning ei informeerinud Boarding Pass OÜ-d lepingu mittepikendamise põhjustest. Tulenevalt eeltoodust alustas Konkurentsiamet järelevalvemenetlust, mille raames kontrollis AS-i Tallink Grupp poolt eelnimetatud teenuse lõpetamise ja lepingu mittepikendamise põhjendatuse vastavust konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) §-le 16 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklile 102.

2. Otsuse adressaat

AS Tallink Grupp, registrikood 10238429, aadress Sadama 5/7, 10111 Tallinn, põhitegevusala restoranid jm toitlustuskohad.

3. Faktilised asjaolud ja tõendid

3.1 Boarding Pass OÜ seisukohad

Boarding Pass OÜ on interneti teel (laevareis.ee) laevapileteid vahendav ettevõtja, kelle poolt esitatud avaldusest, selle lisadest (e-kirjad) ning ettevõtja esindaja antud seletustest¹ selgub, et 2010. aastal sõlmisid AS Tallink Grupp ja Boarding Pass OÜ lepingu laevapiletite online-müügiks. Müügikeskkonna testperiood koostöös AS-ga Tallink Grupp lõppes 2012. aasta lõpus

¹ 12.08.2014 Boarding Pass OÜ esindaja seletuse andmise protokoll

ja ettevõtja sai AS-lt Tallink Grupp loa alustada laevapiletite müügiga läbi portaali laevareis.ee. Boarding Pass OÜ avas portaali ja alustas müügiga 2013. a märtsis. Boarding Pass OÜ esindaja arvates oli Boarding Pass OÜ ja AS Tallink Grupp vahel agendilepingut sõlmides mõlemale poolele teada, et Boarding Pass OÜ hakkab pileteid müüma oma kodulehel laevareis.ee. Müük toimus AS-i Tallink Grupp poolt ettenähtud Public API Torpedo (edaspidi API) ühenduse kaudu.

Süsteemi testimise kohta selgitas avaldaja veel, et Boarding Pass OÜ ja AS Tallink Grupp API ühendust testiti alates 2012. aasta juunist kuni 2012. aasta detsembrini ning selle käigus ei tuvastatud AS-i Tallink Grupp süsteemi aeglustumist. Päringute korralik toimimine oli AS-i Tallink Grupp poolt nn GoLive eeltingimuseks, mis oli Boarding Pass OÜ poolt täidetud. AS-i Tallink Grupp poolt API ühenduse testimise tõestuseks ja GoLive tingimuste täitmise kohta esitas Boarding Pass OÜ testimist ja sellele järgnenud sündmusi kajastava kirjavahetuse.

Kuid 04.06.2013 teavitas AS Tallink Grupp Boarding Pass OÜ-d, et vastavalt juhatuse otsusele lõpetatakse 17.06.2013 API ühenduse pakkumine. AS-i Tallink Grupp poolt esitatud suulise info alusel oli API ühenduse sulgemise põhjuseks asjaolu, et AS Tallink Grupp ei soovi olla esindatud nn hinnavõrdlusportaalil, kus tarbijatele on nähtavad nii laevapileti hinnad kui ka laevade väljumisajad.

Samas kehtis Boarding Pass OÜ-l AS-ga Tallink Grupp sõlmitud agendileping, mis tagas talle juurdepääsu AS-i Tallink Grupp agendiveebile, kus AS-ga Tallink Grupp lepingulises suhtes olevad agendid saavad iseseisvalt vormistada, muuta, tühistada ja müüa AS-i Tallink Grupp laevapileteid. Niisiis investeeris Boarding Pass OÜ uude lahendusse ja alustas 2013. a lõpus uuesti AS-i Tallink Grupp laevapiletite müügiga veebilehe laevareis.ee kaudu.

31.12.2013 lõppes Boarding Pass OÜ ja AS Tallink Grupp vaheline agendileping, millega seoses sulges AS Tallink Grupp Boarding Pass OÜ jaoks ligipääsu oma müügisüsteemile ning keeldus lepingut pikendamast. AS-i Tallink Grupp esindaja põhjendas lepingu mitte pikendamist Boarding Pass OÜ-le 2014. a jaanuaris saadetud e-kirjas liiga väikese piletimüügiga. Vastuseks saadetud e-kirjas teatas Boarding Pass OÜ esindaja, et toodud arv pileteid müüdi kahe ja poole kuuga, mistõttu oli tegelik läbimüük tunduvalt suurem. Samuti juhtis ta AS-i Tallink Grupp tähelepanu asjaolule, et AS Tallink Grupp ei ole Boarding Pass OÜ-le esitanud omapoolseid nõudeid müügiplaanile ning seda isegi küsimise peale mitte. Järgnenud e-kirjades (09.01.2014 ja 13.01.2014) teatas AS Tallink Grupp esindaja, et peamine põhjus lepingut mitte pikendada seisneb hoopiski AS-i Tallink Grupp ärikaalutluses, mida nad ei ole kohustatud kolmandatele isikutele avaldama.

Avaldaja arvates on AS-i Tallink Grupp käitumise puhul tegemist turu piiramise ja valikulise turustamisega, kuna AS Tallink Grupp müüb pileteid Suurbritannias registreeritud portaalile, kellel on ka Eestis internetileht www.aferry.ee. Selline käitumine piirab turgu tarbijatele, kes sooviksid valikut erinevate operaatorite lõikes. Samuti teavitas Boarding Pass OÜ Konkurentsiametit, et AS Tallink Grupp oli lõpetanud lepingu ka Boarding Pass OÜ suurima ja turul vanima konkurendiga, kes haldab portaali laevapiletid.ee.

3.3 AS-i Tallink Grupp seisukohad

28.02.2014 AS-i Tallink Grupp poolt Konkurentsiameti taotlusele teabe saamiseks saadetud vastuses selgitas ettevõtja, et tema poolt opereeritavate laevade piletimüük on korraldatud läbi

AS-i Tallink Grupp müügikanali internetiaadressil <http://booking.tallink.com>. Seda kanalit kasutavad eranditult kõik kliendid ning agendid, kellega AS Tallink Grupp on sõlminud agendilepingu. Kõik agendid saavad pileteid broneerida läbi eelviidatud AS-i Tallink Grupp kanali ning kellelegi ei võimaldata broneeringute tegemist läbi enda kodulehekülje, mis oleks liidetud AS Tallink Grupp müügikanalisse.

AS Tallink Grupp väitel testisid nad API ühenduse võimalust Boarding Pass OÜ palvel, kuid kuna see aeglustas müügisüsteemi, siis sellega ei jätkatud. 04.06.2013 teatas AS Tallink Grupp Boarding Pass OÜ-le, et alates 17.06.2013 andmevahetusteenus API abil lõpetatakse. See teave ei puudutanud poolte vahel sõlmitud agendilepingu kehtivust. Teenuse pakkumine andmevahetusliidese API abil ei olnud lepinguga reguleeritud. AS Tallink Grupp ei olnud võtnud endale kohustust liidest võimaldada ja Boarding Pass OÜ säilitas õiguse teha broneeringuid võrdselt teiste agentidega.

AS-i Tallink Grupp väitel paigaldas Boarding Pass OÜ pärast API teenuse lõpetamist omavoliliselt nn roboti AS Tallink Grupp müügisüsteemi päringuid teostama. Roboti tehtud päringute rohkuse tõttu muutus süsteem järjest aeglasemaks, kuna süsteem teenindas suurel määral just Boarding Pass OÜ robotit ega suutnud teenindada teisi kliente, kes olid robotist aeglasemad.

Ühtlasi teatas AS Tallink Grupp Konkurentsiametile saadetud vastuses, et Boarding Pass OÜ-ga ei pikendatud agendilepingut alates 01.01.2014, kuna AS Tallink Grupp ei saa lubada, et konkreetsele agendile väljastatud kasutajakoodidega pannakse päringuid sooritama tehniline süsteem nagu tegi seda Boarding Pass OÜ. Seega, kuna Boarding Pass OÜ ei viidanud ühelgi hetkel, et loobuvad soovist oma süsteemi liidestada AS Tallink Grupp süsteemiga ja kuna nad ei olnud AS-i Tallink Grupp süsteemi kasutamisel heausksed, vaid aeglustasid roboti tegevusega seda põhjendamatult ja nõusolekut küsimata, siis nendega 2014. aastaks lepingut ei sõlmitud.

Lisaks teatas AS Tallink Grupp, et on sõlminud lepingud interneti teel (API liidese kaudu) Tallinki laevapiletite edasimüügiks [...] edasimüüjaga: [...] Kõik nimetatud online-edasimüüjad tegutsevad väljapool Eestit.

13.03.2014 andsid Konkurentsiametile selgitusi AS Tallink Grupp esindajad, kes selgitasid, kuidas agendid saavad AS-i Tallink Grupp süsteemi kaudu pileteid müüa.

1) Esiteks läbi agendiveebi SeaWeb lepingu alusel ja paroolide abil, kusjuures paroolid antakse kasutamiseks konkreetsele füüsilisele isikule, nt reisibüroo töötajatele.

2) Teine võimalus on läbi API liidese, mille kaudu agendil on võimalik oma internetiplatvormil AS-i Tallink Grupp laevapileteid müüa. Selliseid agente oli AS-il Tallink Grupp seletuste andmise ajal [...], kusjuures kõik on väljapool Eestit tegutsevad online-müüjad.

Seoses 28.02.2014 esitatud AS-i Tallink Grupp vastusega, mille kohaselt Boarding Pass OÜ-d informeeriti sellest, et testimise käigus tuvastati, et nende süsteemi liides aeglustab oluliselt Tallinki müügisüsteemi, selgitasid AS Tallink Grupp esindajad, et AS Tallink Grupp ei ole Boarding Pass OÜ API ühendust oma süsteemiga testinud. Boarding Pass OÜ testis ise autonoomselt oma süsteemi sobivust AS-i Tallink Grupp katsesüsteemis. Ühtlasi selgitasid AS Tallink Grupp esindajad, et nemad ei ole teadlikud, kas testimise ajal sai Boarding Pass OÜ pileteid müüa. Kuna Boarding Pass OÜ-l oli küsimusi ja probleeme palju, siis nägi AS Tallink Grupp, et nende süsteem ei ole töökindel. Samas adusid nad oma katsesüsteemi testimise käigus, et AS-il Tallink Grupp ei ole ressursi vastava süsteemi tööks. AS Tallink Grupp poolt teostatud süsteemi testimine ei erine nende sõnul kuidagi teiste süsteemide testimisest.

Ühtlasi väitsid AS Tallink Grupp esindajad, et AS-il Tallink Grupp on küll API liides olemas, kuid Eestis ei ole sellega kunagi ükski agent ühendatud olnud ega ole ka praegu. Laevapiletid.ee oli mingi aeg vana liidese küljes, mida enam ei ole olemas. Nende puhul avastas AS Tallink Grupp, et hiljem olid nad ühendanud roboti AS Tallink Grupp agendiveebi külge. See tõi aga kaasa probleeme, kuna laevapiletid.ee leht ei kajastunud õigesti infot AS Tallink Grupp laevade hetkehindade ning täituvuse kohta, kuna piletihind võis muutuda vastavalt laeva täituvusele. AS-i Tallink Grupp esindajate väitel tuli selle kohta klientidelt rahulolematut tagasisidet.

Lisaks märkisid AS-i Tallink Grupp esindajad, et tegemist on AS Tallink Grupp ärilise otsusega mitte võimaldada Eesti agentidel API süsteemi kasutamist laevapiletite müügiks. Seda põhjusel, et kui AS Tallink Grupp annaks ühele agendile ligipääsu API liidesele, siis peaks ta selle andma ka teistele agentidele. Samas nende API süsteem ei võimalda endaga liita kõiki käesoleval ajal agendisüsteemi kaudu liidetud agente, kuna AS-il Tallink Grupp on agendiveebi SeaWebi kasutajalepinguid üle [...]. Selleks, et võimaldada Public API juurdepääsusid ning lepinguid täiendavalt [...] kasutajale, oleks AS-il Tallink Grupp vastavalt eksperthinnangutele vaja teha koduturu API ühendustega katmiseks täiendavaid investeeringud ligikaudu [...] euro väärtuses.

Kuna API süsteemil on oma (so piiratud) maht, siis praeguseks on see maht põhimõtteliselt täis. Samuti vajab API süsteemi ülevalpidamine palju finantsressurssi ning agentide nõustamise teenuse osutamist. Kuna API süsteemi ressursi ei jagu kõikidele, siis on AS Tallink Grupp otsustanud seda süsteemi pakkuda ainult välismaal tegutsevatele agentidele, kes toovad kohalike väikeste agentidega võrreldes (sh Boarding Pass OÜ) oluliselt rohkem tulu ja nendega seotud investeeringud API süsteemi tasuvad end ära.

Ühtlasi on API ühenduse välismaistele agentidele võimaldamise põhjuseks ka see, et neile on keeruline õpetada AS Tallink Grupp agendiveebi SeaWeb. Nimelt saavad Eesti agendid ja kliendid pakutavatest teenustest aru nii nagu AS Tallink Grupp, kuid välismaiste agentide ja klientide jaoks on teenuste nimetused erinevad ja tekitaksid palju probleeme. AS Tallink Grupp esindajad väitsid, et API liidest kasutatavelt välismaistelt online edasimüüjatelt (nt [...] -st) saab väga limiteeritud mahus teenuseid osta ning nende tooted on keerulisemad (nt kruuis, kajutid, auto).

30.04.2014 esitas AS Tallink Grupp vastuse taotlusele teabe saamiseks, milles väitis, et hinnangud API tehnilise jõudluse kohta tehti eksperthinnangu tasemel erinevate AS Tallink Grupp IT-spetsialistide poolt lähtuvalt ette antud agentuuride arvust, eelnevast kogemusest ja erialastest teadmistest. Mingeid muid mõõdetavaid ja kontrollitavaid tehnilisi põhjendusi selle juures ei kasutatud. Vastuses selgitatakse, et AS-is Tallink Grupp ei ole tehtud arvutusi ega antud hinnangut selle kohta, milline oleks täpselt API jõudlus sellisel kujul, mida hetkel kasutatakse, samuti ka selle kohta, mis juhtuks, kui lülitada sinna kõik just Eestis olevad soovijad. Hinnang anti selle kohta, milline oleks mõju, kui API külge lülitataks kõik AS-i Tallink Grupp lepingulised agentuurid, keda on kokku [...].

Samuti selgitas AS Tallink Grupp, et esitatud [...] eurot koduturu API ühendustega katmiseks toetub AS Tallink Grupp erinevate IT-spetsialistide poolt antud eksperthinnangutele, mis on esitatud ette antud agentuuride arvust, eelnevatest kogemusest ja erialastest teadmistest lähtuvalt.

Konkurentsiameti küsimusele selle kohta, kui suurt osa API süsteemi mahust iga konkreetne ettevõtja kasutab, vastas AS Tallink Grupp, et ettevõtjate kohta eraldi ei ole API koormus mõõdetav ja sellist aruannet / statistikat ei ole võimalik tekitada, sh Boarding Pass OÜ kohta. AS Tallink Grupp sõnul oli Boarding Pass OÜ puhul tegemist üksikute testtehingutega, mille maht oli väga väike.

Veel esitas AS Tallink Grupp Public API ühendust kasutavate agentide AS Tallink Grupp piletite 2013. a müügitulud kuude lõikes, sh Boarding Pass OÜ kohta. Aruannete järgi oli 2013. aastal [...] agendist [...] pileti müügitulu suurem, kui Boarding Pass OÜ-l ja [...] oli see madalam.

03.06.2014 andis seletusi AS Tallink Grupp IT osakonna juht, kelle seletuste kohaselt on AS Tallink Grupp otsustanud, et API versiooni ei tasu äriselt edasi arendada. Ta leidis, et näiteks kahe Eestis tegutseva agendi lisamine API süsteemi ei oleks tõenäoliselt tehnoloogiline probleem. Samas peab AS Tallink Grupp olema eelduslikult valmis soovi korral lisama süsteemi ka ülejäänud agendid, keda on üle [...]. Sellise liidestamise maht on suur ning sellega kaasnevad AS-le Tallink Grupp kulud (varasemalt esitatud andmetel [...] eurot). Ei ole võimalik esitada täpset hinnangut selle kohta, mis juhtub, kui lisada API süsteemi üks või kaks ettevõtjat. Hinnang on antud selle kohta, kui liita terve koduturg, kuna AS Tallink Grupp ei saa eelistada üht või kaht klienti, vaid peab arvestama turu eeldatava kliendibaasiga.

3.4 Estravel AS-i ja Baltic Ferry Tickets OÜ seisukohad

Baltic Ferry Tickets OÜ opereeris iseseisvalt portaali laevapiletid.ee kuni 2013. aastani, mil hakkas tegema koostööd Estravel AS-ga, tagades käesoleval ajal portaali tehnilise lahenduse.

Estravel AS-i esindajad selgitasid², et kui AS Tallink Grupp teatas 03.06.2013, et seoses juhatuse otsusega lõpetab andmevahetusteenuse pakkumise läbi API alates 17.06.2013. Juulis 2013. a saatis AS Tallink Grupp Estravel AS-le uue kirja, milles teatas piletite müügi lõpetamisest AS-le Tallink Grupp mittekuuluvates elektroonilistes kanalites. AS Tallink Grupp juhatuse liikme³ poolt 19.07.2013 Estravel AS-i juhatuse liikmele saadetud e-kirjas selgitas AS Tallink Grupp esindaja, et nad arutasid juhatusega AS Tallink Grupp üldist müügistrateegiat, mis puudutab elektroonsete kanalite arendamist koduturgudel ning leidsid, et seoses mahukate enda müügisüsteemidesse tehtavate investeeringutega ei ole AS-il Tallink Grupp õige hetk laieneda teiste osapoolte kanalitesse. „Näeme erinevate ettevõtete hindasid sisaldavaid elektroonilisi keskkondasid kui hinnavõrdluse keskkondasid, mitte kui müügikanaleid.“

19.01.2014 esitas Baltic Ferry Tickets OÜ vastuse Konkurentsiameti taotlusele teabe saamiseks, milles selgitas, et Baltic Ferry Tickets OÜ ja AS Tallink Grupp vahel sõlmiti tavapärane agendileping 01.02.2008 Tallinki laevapiletite müügiks veebilehel laevapiletid.ee. Laevapiletid.ee teenus käivitus 09.03.2009.

Laevapiletid.ee on veebipõhine laevapiletite broneerimissüsteem, mille kaudu on võimalik osta laevapileteid LindaLine`i, Eckerö Line`i ja Viking Line`i poolt opereeritavatele laevaliinidele. Aastatel 2009-2013 sai portaalist osta ka AS-i Tallink Grupp laevapiletid. Aastatel 2009-2013 kasutas laevapiletid.ee keskkond AS-i Tallink Grupp serveris laevapiletite broneeringute tegemiseks veebiteenuseid (SOAP/XML). 2012. a uuendas AS Tallink Grupp veebiteenuste

² 02.06.2014 koostatud Estravel AS esindajate seletuse andmise protokoll

³ AS Tallink Grupp esindaja 19.07.2013 e-kiri Estravel AS esindajale

liidest ja arendas välja uue liidese API. 03.06.2013 teatas AS Tallink Grupp esindaja Baltic Ferry Tickets OÜ-le e-kirja teel, et lõpetab andmevahetuse teenuse pakkumise läbi API. Samuti teatas AS Tallink Grupp Baltic Ferry Tickets OÜ-le 11.07.2013, et ei soovi olla esindatud hinnavõrdlusportaalides ning lisas Estravel AS-i kasutajatele kontrollkoodid, et takistada piletite online müüki. 12.07.2013 sulges AS Tallink Grupp ilma ette hoiatamata kasutajad, läbi kelle broneeringuid tehti.

4. Konkurentsiameti esialgsed seisukohad ja AS Tallink Grupp vastuväited

30.09.2014 esitas Konkurentsiamet oma esialgse seisukoha, mille kohaselt AS Tallink Grupp keeldumine API ühenduse pakkumisest Boarding Pass OÜ-le võis vastata KonkS § 16 punktide 6 ja 3 kirjeldatud tegudele. Samas märkis Konkurentsiamet, et ei analüüsi täiendavalt AS-i Tallink Grupp tegevuse vastuolu konkurentsiseadusele avaldajaga agendilepingu mittepikendamise osas. Antud lepingu mittepikendamine oli AS-i Tallink Grupp väitel seotud lepingu tingimuste rikkumisega. Menetluse käigus selgitas AS Tallink Grupp, et on käesoleval hetkel nõus agendilepingu avaldajaga sõlmima, kui avaldaja järgib agendilepingu tingimusi. Samas juhtis amet AS-i Tallink Grupp tähelepanu asjaolule, et lepingu mittepikendamisel esitas AS Tallink Grupp erinevaid põhjendusi Boarding Pass OÜ-le, mis põhjustas ebaselgust suhtlemisel. Konkurentsiamet pidas mõistlikuks, kui turgu valitsev ettevõtja korraldab oma töö selliselt, et tema äripartnerite taotlustele esitatakse selged ja arusaadavad kirjalikud vastused, mille põhjendusi on hiljem võimalik kontrollida.

AS-i Tallink Grupp poolt 24.10.2014 esitatud vastuses teavitas ettevõtja esindaja, et AS-il Tallink Grupp ei ole hetkel võimalik mingeid täiendavaid andmeid esitada. AS Tallink Grupp oli seisukohal, et kuna Boarding Pass OÜ kaebusel puudub alus ning AS Tallink Grupp ei ole konkurentsiseadust rikkunud, siis ei ole ka ameti poolt soovitud täiendava teabe ja materjalide kogumine ja/või loomine asjakohane või vajalik.

28.08.2015 leidis Konkurentsiamet AS-le Tallink Grupp edastatud esialgses seisukohas, et keeldumine API ühenduse pakkumisest Estravel AS-le/Baltic Ferry Tickets OÜ-le võis vastata samuti KonkS § 16 punktidele 6 ja 3. Lisaks võis AS-i Tallink Grupp tegevus olla vastuolus ELTL artikliga 102, mis keelab turgu valitseva seisundi kuritarvitamise siseturul. Konkurentsiamet jõudis esialgsele seisukohale, et asjakohase kaubaturu moodustab laevapiletite edasimüügi teenuse ostmise reisiagentidelt Eesti Vabariigi territooriumil. Lisaks asjakohasele kaubaturule piiritleb Konkurentsiamet antud juhtumis kaks sidusturgu ehk reisijateveoteenuse osutamise laevaliinidel Eestis, mis eelneb asjakohasele kaubaturule, ning laevapiletite müügituru, mis järgneb asjakohasele kaubaturule.

Konkurentsiamet küsis menetluse käigus nii AS-lt Tallink Grupp kui teistelt Eestis tegutsevatest laevaliinide operaatoritelt andmeid laevapiletite edasimüügiteenuse ostmise kohta reisiagentidelt Eestis ning tuvastas, et AS Tallink Grupp on ülekaalukalt suurim ostja asjakohasel kaubaturul Eestis, turuosaga [...]. Sellest järeldas Konkurentsiamet, et AS Tallink Grupp omab turgu valitsevat seisundit laevapiletite edasimüügiteenuse ostmisel reisiagentidelt.

Konkurentsiamet märkis esialgses seisukohas, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja peab järgima konkurentsiseadusega kehtestatud piiranguid. Konkurentsiameti esialgse hinnangu kohaselt oli AS Tallink Grupp turgu valitsevat seisundit omava ettevõtjana võinud olla rikkunud KonkS § 16 punkti 6 ning ELTL artiklit 102, mis seisneb põhjendamatus keeldumises API liidese pakkumisest teenuse lõpetamise kaudu juunis 2013 Boarding Pass OÜ-le ja Estravel AS-le/Baltic Ferry Tickets OÜ-le. Konkurentsiameti esialgsel hinnangul oli API

teenuse osutamisest keeldumisega online portaalidele AS Tallink Grupp võinud olla rikkunud ka KonkS § 16 punkti 3 ning ELTL artiklit 102, mis seisneb diskrimineerimises ehk lepingupartnerite valimises lähtudes nende asukohast. Konkurentsiamet selgitas oma esialgses seisukohas, et võimalike rikkumiste kõrvaldamiseks plaanib amet teha AS-le Tallink Grupp ettekirjutuse, millega kohustab ettevõtjat kindlaks tegema API süsteemi mahu, mille ulatuses on võimalik anda teistele ettevõtjatele ligipääs ilma süsteemi talitlust aeglustamata. Seejärel tuleks anda kindlaks määratud ulatuses teistele ettevõtjatele ligipääs API süsteemile.

16.09.2015 esitas AS Tallink Grupp vastuväited ameti seisukohale, milles ettevõtja ei nõustunud turu määratlusega, AS-i Tallink Grupp turgu valitsevat seisundit omavaks ettevõtjaks määratlemisega ning käsitlemisega, mille kohaselt on AS Tallink Grupp väidetavalt turujõudu kuritarvitanud. Samas teavitas AS Tallink Grupp, et on välja töötamas terviklikku paketti, mis on vajalik andmaks reisiagentidele võimalus kasutada API ühendusega sarnast andmevahetuse teenust. AS-i Tallink Grupp hinnangul lahendaks selline süsteem ka Konkurentsiameti poolt tõstatatud küsimused. AS Tallink Grupp on koos erinevate teiste laevaettevõtjatega töötamas välja tehnilist standardit, mille alusel saaks agentidele võimaldada piletite müümist ligipääsuga laevaettevõtja andmesüsteemile. Standard on oluliselt laiem funktsionaalsusega, kui senine API ning võimaldab oluliselt väiksemate kuludega luua turvalist ja stabiilset andmevahetust.

Alates 2015. aasta oktoobrist toimusid Konkurentsiameti ja AS-i Tallink Grupp esindajate vahel kohtumised, kus arutati võimalikke online-agentide müügivõimalusi AS-i Tallink Grupp müügisüsteemis.

5. AS-i Tallink Grupp taotlus kohustuse võtmiseks ja menetlusosalise seisukohad

20.01.2016 esitas AS Tallink Grupp esindaja taotluse menetluse lõpetamiseks seoses kohustuse võtmisega. Konkurentsiameti poolt menetluses avaldatud esialgsete seisukohtade kohaselt võis AS Tallink Grupp olla rikkunud konkurentsioigust, kuna ei ole väidetavalt võimaldanud reisiagentidel pakkuda AS-le Tallink Grupp teenust läbi AS Tallink Grupp piletite broneerimis- ja müügisüsteemi liidestamise agendi online müügisüsteemiga. AS Tallink Grupp Konkurentsiameti esialgse seisukohaga ei nõustunud ja jäi oma esitatud seisukohtade juurde ning leidis, et ta ei oma laevapiletite edasimüügi teenuste reisiagentidelt ostmise turul Eestis turgu valitsevat seisundit. Muuhulgas ei ole Konkurentsiamet AS-i Tallink Grupp hinnangul turgu korrektselt määratlenud, arvutanud õigesti turu mahtu ega hinnanud õigesti AS-i Tallink Grupp turujõudu. Samas, võttes arvesse haldusmenetlusega kaasnevaid kulusid ning AS-is Tallink Grupp aset leidvaid arendustöid ning AS Tallink Grupp soovi lõpetada haldusmenetlus, on AS Tallink Grupp valmis aktsepteerima KonkS § 63⁷ alusel kohustuse võtmist, mille tulemina haldusmenetlus lõpetatakse. AS Tallink Grupp leidis, et kirjeldatud kohustuste täitmisega kõrvaldataks kaubaturult väidetav takistus konkurentsile. AS-i Tallink Grupp poolt välja pakutud kohustuste rakendamise järgselt ostaks AS Tallink Grupp teenuseid ettevõtjalt, kes vastavad kohustustes kirjeldatud kriteeriumitele ning liidestaks oma piletite broneerimis- ja müügisüsteemi agendi online müügisüsteemiga. Seega täidavad kohustused AS-i Tallink Grupp hinnangul KonkS § 63⁷ lg 2 tingimused.

Konkurentsiamet saatis AS-i Tallink Grupp poolt 20.01.2016 pakutud kohustuse võtmise taotluse Boarding Pass OÜ-le ja Baltic Ferry Tickets OÜ-le ning palus neil ettevõtjatel esitada oma põhjendatud seisukoht eelnimetatud kohustuse osas. Konkurentsiametile vastas eelnimetatud ettevõtjatest Baltic Ferry Tickets OÜ. Esitatud märkused puudutasid asjaolu, et kohustustest ei selgu, millise tähtaja jooksul on AS Tallink Grupp valmis ja võimeline

tegevuskava ellu viima. AS-i Tallink Grupp esindaja kinnitas kirjalikus vastuses Konkurentsiametile⁴, et ettevõtja on valmis kohustusi täitma koheselt peale seda, kui Konkurentsiamet teeb otsuse kohustuste siduvaks muutmiseks. Veel pöörati tähelepanu sellele, et võetavas kohustuses peaks olema esitatud ka agendi-ja andmevahetustasude suurus või nende arvutamise kord. Tasude osas oli AS Tallink Grupp nõus lisama kohustuste teksti kinnituse, et AS-i Tallink Grupp poolt online-agendile makstavad tasud ning andmevahetusteenuse osutamise eest võetavad tasud on majanduslikult põhjendatud ning mittediskrimineerivad.

31.05.2016 esitas AS Tallink Grupp Konkurentsiametile kohustuse võtmise täiendatud taotluse (vt otsuse lisa: Kohustuse võtmise täiendatud taotlus). AS Tallink Grupp täiendas pakutava kohustuse teksti online-agendile makstavate tasude osas ning täpsustas reisi-ettevõtjatele kehtestatud tingimusi.

6. Konkurentsiameti hinnang AS-i Tallink Grupp poolt pakutud kohustusele

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 1 võib ettevõtja, kelle tegevus võib rikkuda käesoleva seaduse §-s 4 või 16 või Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 101 või 102 sätestatud ning kelle puhul Konkurentsiamet kaalub ettekirjutusega korrarikkumise kõrvaldamise kohustuse panemist, esitada kirjalikult Konkurentsiametile taotluse omapoolse kohustuse võtmiseks.

KonkS § 63⁷ lõike 2 kohaselt peab kohustus olema suunatud konkurentsiolekorra parandamisele ja sobiv rikkumise kahjulike mõjude lõpetamiseks.

Konkurentsiameti esialgsel hinnangul võis AS Tallink Grupp olla rikkunud konkurentsioigust, kuna ei võimaldanud reisiagentidel pakkuda AS-le Tallink Grupp teenust läbi AS Tallink Grupp piletite broneerimis- ja müügisüsteemi liidestamise agendi online müügisüsteemiga. AS Tallink Grupp poolt pakutud kohustuste kohaselt avaldab AS Tallink Grupp igale soovi avaldavale reisi-ettevõtjale, kes soovib vahendada AS-i Tallink Grupp reisija pileteid, sõiduki pileteid, paketteise ja muid teenuseid (edaspidi online-agent), FerryGateway Association'i poolt välja töötatud standardi ulatuses, mis on vajalik võimaldamaks online-agendil hinnata oma infosüsteemi sobivust FerryGateway standardiga⁵. FerryGateway standardi põhiselt saab AS Tallink Grupp liidestada oma piletite broneerimis- ja müügisüsteemi agendi online müügisüsteemiga. Seejärel tekib online-agendi klientidel võimalus osta agendi online müügikeskkonnas AS-i Tallink Grupp teenuseid. AS Tallink Grupp avaldab soovi avaldavale reisi-ettevõtjale ka online-agendi lepingu üldtingimused.

Lisaks on oluline, et FerryGateway standard, mille alusel saab agentidele võimaldada piletite müümist ligipääsuga laevaettevõtja andmesüsteemile, on välja töötatud koos erinevate laevaettevõtjatega⁶. Samuti on standard oluliselt laiem funktsionaalsusega, kui senine API ning võimaldab luua turvalist ja stabiilset andmevahetust. Konkurentsiamet nõustub AS-ga Tallink Grupp, et FerryGateway standard annab võimaluse online-agendil lihtsamalt teostada ka teiste sama süsteemi kasutavate laevaoperaatorite piletite ja teenuste müüki oma online müügisüsteemis. Kui reisiagendi lahendus toimib ühe standardit kasutava ettevõtjaga, on oluliselt lihtsam ja kuluefektiivsem liituda ka mõne teise laevaettevõtja süsteemiga.

⁴ AS Tallink Grupp esindaja 31.03.2016 vastus Konkurentsiameti 18.03.2016 kirjale

⁵ www.ferrygateway.org

⁶ FerryGateway Association liikmed ja omanikud on Brittany Ferries, Color Line, DFDS, Irish Ferries, P&O Ferries, Stena Line, Tallink and Viking Line.

Kohustuse kohaselt kohustub AS Tallink Grupp pidama heas usus läbirääkimisi online-vahenduse võimaldamiseks kõikide omal algatusel AS-i Tallink Grupp poole pöörduvate reisiettevõtjatega, kes vastavad kohustuse punktis 2 sätestatud tingimustele. Nimetatud tingimuste täitmine tagab AS-i Tallink Grupp hinnangul AS-i Tallink Grupp huvide kaitse, vältides ebausaldusväärsete ettevõtjate sattumise AS-i Tallink Grupp lepingupartneriks. Konkurentsiameti hinnangul ei ole kohustusega online-agentidele kehtestatavad nõuded ülemäärased. AS Tallink Grupp on kinnitanud, et kohustusest tulenevad online-agendi lepingu sõlmimiseks kehtestatud nõuded ei ole rangemad, kui nõuded teistele agentidele.

Konkurentsiameti hinnangul on oluline, et teised menetlusosalised ei ole järelevalvemenetluse jooksul väljendanud sisulist vastuseisu AS-i Tallink Grupp kohustuse võtmise taotlusele. Esitatud märkused puudutasid asjaolu, et kohustustest ei selgu, millise tähtaja jooksul on AS Tallink Grupp valmis ja võimeline tegevuskava ellu viima. AS Tallink Grupp esindaja kinnitas, et ettevõtja on valmis kohustusi täitma koheselt peale seda, kui Konkurentsiamet teeb otsuse kohustuste siduvaks muutmiseks. FerryGateway standard on välja töötatud ning AS Tallink Grupp on valmis nõuetele vastava ning soovi avaldava ettevõtjaga vajalikke arendus-, testimis- ja liidestamistöid alustama. Veel pöörati tähelepanu, et võetavas kohustuses peaks olema esitatud ka agendi- ja andmevahetustasude suurus või nende arvutamise kord. Tasude osas lisas AS Tallink Grupp kohustuste teksti kinnituse, et AS-i Tallink Grupp poolt online-agendile makstavad tasud ning andmevahetusteenuse osutamise eest võetavad tasud on majanduslikult põhjendatud ning mittediskrimineerivad. Samuti on AS Tallink Grupp kinnitanud, et kohustub tegema agenditasud ning andmevahetusteenuse tasud soovi avaldavale ettevõtjale teatavaks pärast seda, kui ettevõtja on näidanud, et vastab kohustuse punktis 2 sätestatud tingimustele. Konkurentsiamet peab eelnimetatud piisavaks, et vähendada ebaõiglase hinnakujunduse ning objektiivselt põhjendamata teenustasude riski. Käesoleva kohustuse siduvaks muutmise otsuse eesmärgiks ei ole AS-i Tallink Grupp üksikute tasude kontrollimine.

Kohustuses on kirjeldatud ka täpne protseduur, kuidas jõutakse poolte vahelise kokkuleppe saavutamisest reaalse müügini. Konkurentsiamet leiab käesoleval juhul, et selgete tingimuste olemasolu aitab ära hoida tekkida võivaid erimeelsusi poolte vahel. Kokkuleppe saavutamisel online-agendiga allkirjastavad AS Tallink Grupp ja online-agent kahepoolse online-agendi lepingu. AS Tallink Grupp kohustub vastavalt online-agendiga sõlmitud lepingus sätestatud ajakavale viima, vajadusel koostöös online-agendiga, läbi vajalikud arendustööd AS-i Tallink Grupp infosüsteemides; nõustama online-agenti infosüsteemise arendustöödel ja viima läbi koostöös online-agendiga liidestamis- ja testimistööd online-agendi infosüsteemis. Samuti on kohustuses sätestatud, et liidestamis- ja testimistööd loetakse lõpetatuks pärast lõplikku ühistestimist AS-i Tallink Grupp ja online-agendi poolt ning ühisprotokollil allkirjastamist mõlema poole poolt. Protokollil allkirjastamise järgselt on online-agendil lubatud vahendada AS-i Tallink Grupp pileteid veebis vastavalt lepingus sätestatud tingimustele.

KonkS § 63⁷ lg 5 kohaselt on kohustus tähtajaline. Ettevõtja on kohustatud Konkurentsiameti poolt varem määratud ajal teavitama Konkurentsiametit kohustuse täitmisest. Vastavalt kohustuste punktile 5 täidab AS Tallink Grupp võetud kohustusi vähemalt kuni 31.12.2018. AS Tallink Grupp on kohustatud teavitama Konkurentsiametit hiljemalt 31.12.2016, 31.12.2017 ja 31.12.2018 vastavaks ajaks AS-i Tallink Grupp poole pöörduvad online-agentide ning sõlmitud online-agendi lepingute arvust.

Arvestades kõike eeltoodut leiab Konkurentsiamet, et AS-i Tallink Grupp poolt pakutud kohustus vastab proportsionaalsuse põhimõtte tingimustele, mis tähendab seda, et kohustus on vajalik ja piisav selleks, et lahendada Konkurentsiameti poolt 30.09.2014 ja 28.08.2015

koostatud esialgses hinnangus tõstatatud konkurentsiprobleemid ning on kohane konkurentsiolekorra parandamiseks. Samuti võib kohustust pidada mõõdukaks. Seda silmas pidades on tarbetu menetlust jätkata eesmärgiga kujundada lõplik seisukoht, kas AS Tallink Grupp on toime pannud KonkS § 16 rikkumise.

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 4, kui Konkurentsiamet kiidab kohustuse heaks, võib ta oma otsusega muuta heakskiidetud kohustuse ettevõtjale siduvaks ja lõpetada menetluse.

Konkurentsiametil on korraaitseaduse § 28 lg 1 alusel õigus teha isikule ettekirjutus, kui nimetatud isik jättis KonkS § 63⁷ alusel võetud kohustuse täitmata (sh rikkus kohustuse tingimusi).

Vastavalt KonkS § 63⁷ lõikele 6 võib Konkurentsiamet omal algatusel või isiku taotluse alusel uuendada KonkS § 63⁷ lõike 4 alusel lõpetatud menetluse, kui: 1) asjaolud, millel menetluse lõpetamine põhineb, on olulisel määral muutunud; 2) ettevõtja ei täida võetud kohustust; 3) kohustus kiideti heaks või menetlus lõpetati ettevõtja esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 8 ja § 63⁷ lõikest 4,

otsustan

- 1. kohustada AS-i Tallink Grupp täitma käesoleva otsuse lisa kirjeldatud kohustuse;**
- 2. lõpetada AS-i Tallink Grupp suhtes alustatud järelevalvemenetlus.**

Otsuse lisa: AS Tallink Grupp poolt 31.05.2016 pakutud täiendatud kohustus.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja–peadirektori asetäitja

Ärakiri on Konkurentsiameti 03.06.2016 teate nr 5.1-5/16-021 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...].
Juhan Põldroos, Konkurentsiameti konkurentsiameti järelevalveosakonna juhataja.